

Advies erfgoedadviesraad m.b.t. paragraaf 6.2. van de Nieuwe Structuurvisie Centrum Holten 2028 (concept)

30-11-2018

Inleiding

Op 14 november is aan de erfgoedadviesraad gevraagd een oordeel te vellen over de (concept) Nieuwe Structuurvisie Centrum Holten 2028. Het verzoek spitst zich toe op paragraaf 6.2. 'Potentieel aan te merken als karakteristieke bebouwing'. De vraag aan de Erfgoedadviesraad luidt: Missen we binnen de categorie 'potentieel aan te merken als karakteristieke panden' nog panden binnen het plangebied? Of bevat het reeds gemaakte overzicht panden die er niet op horen?

Criteria

Naast de rijks- en gemeentelijke monumenten zijn er panden in het centrum van Holten die van bijzondere architectonische of cultuurhistorische waarde zijn. Voorbeelden hiervan zijn

- panden met een bijzondere detaillering,
- panden die uitdrukking geven aan een bepaalde tijdsgeest of
- panden die typerend zijn voor de identiteit van Holten. Voor dit soort panden gelden een aantal aanvullende voorwaarden om in aanmerking te komen om beschermd te worden:
 - goede (bouwkundige) staat;
 - goed onderhouden;
 - bijzondere detaillering dient zichtbaar te zijn. Een voorzetgevel doet hier te veel afbreuk aan.

Methode

1. De voorlopig geselecteerde panden zijn een voor een bekeken (veldonderzoek) en getoetst aan de bovengenoemde criteria. In aanvulling hierop: de panden zijn ook binnen hun context beoordeeld (stedenbouwkundig/ruimtelijk perspectief).
2. Er is gekeken of er nog andere panden zijn die voldoen aan deze criteria.

Bevindingen en adviezen – voorlopig geselecteerde panden
(Volgorde volgens hoofdstuk 6 concept-structuurvisie)

6.7 . Smidsbelt 6 (1986), voormalig gemeentehuis, nu Kulturhus Holten

Bij dit pand vragen wij ons af wat bepalend/kenmerkend is :

- Het oorspronkelijke, door Jorissen ontworpen, gebouw of,
- het gebouw in de huidige verschijningsvorm met de vrij recente aanbouwen en wijzigingen.
- Is de (oorspronkelijke/huidige) functie bepalend of het gebouw zelf ?

Architectonisch/ bouwhistorisch heeft dit gebouw geen bijzondere waarde. Als plaats van samenkomst in het dorpscentrum, als brandpunt van maatschappelijke activiteit en met de voormalige functie van gemeentehuis is het gebouw wel 'typerend voor de identiteit van Holten'. De centrale ligging in

het dorp aan het dorpsplein draagt hieraan bij. Ergo: gelet op de (voormalige) functie en centrale ligging (zowel fysiek als mentaal) vinden we het pand karakteristiek. Akkoord.

6.8 Kerkstraat 5, (1898), de dame van Limburg

Akkoord.

6.9 Dorpsstraat 18A en 18B, (1920) Winkel-woonhuis

Akkoord. De witte betimmering met reclame benadeelt het karakter van het pand

6.10: Dorpsstraat 18, 18A en B

Akkoord

6.11: Dorpsstraat 29, 29A en B, 't Keuntje en Altamura voormalige gereformeerde kerk (1920)

Akkoord. Bij evt. wijziging is het gewenst de gevels terug te brengen in de oorspronkelijke vorm, met name aan de linkerkant. Reclame aanduidingen zoveel mogelijk beperken.

6.12: Dorpsstraat 35 (1934) woonhuis

Akkoord

6.13: Dorpsstraat 37 (1924) woonhuis

Akkoord

6.14: Stationsstraat 9, Brasserie Smaakvol

Akkoord, maar alleen wat betreft de oorspronkelijke hoofdvorm, en met behoud van de boom op de hoek Stationsstraat/Kerkhofsweg. De latere aanbouwen aan de voorzijde en ter plaatse van de voormalige brasserie en de overkappingen hebben o.i. geen toegevoegde waarde.

6.15: Kerkstraat 22 (1932) woonhuis

Akkoord

6.16: Kerkstraat 24 (1935) woonhuis

Akkoord

6.17: Kerkstraat 26 (1800) woonhuis

Akkoord

6.18 Pand hoek Kerkstraat/Oranjestraat 1935 en 1969. Magazijn en atelier

Wij zijn van mening dat de karakteristiek en bebouwingskenmerken van dit pand niet aansluiten bij de Holtense identiteit en de dorpse schaal. Zowel de hoofdbouw (de grijze blokkendoos) als de grijze aanbouw (Kerkstraatzijde) vinden wij bovendien niet van een zodanig architectonisch gehalte dat zij van bijzondere waarde zijn. Dit geldt ook voor het (oorspronkelijke uit 1935 daterende) deel aan de Oranjestraat (nr. 5). Door de diverse, recentere, geveelaanpassingen zijn de karakteristieke waarden van dit deel verloren gegaan. Het gebouw vormt een dissonant met de (karakteristieke) panden aan de

Kerkstraat en het karakteristieke pand Oranjestraat 7 (ontwerp architect Loggers). Deze panden vallen echter buiten het plangebied. Wij adviseren dit pand niet op de lijst te plaatsen.

6.19: Pand Dorpsstraat 20 silogebouw

Akkoord

Bevindingen en adviezen - alsnog op te nemen

1. Op de kaart waarop het plangebied is aangegeven is ook de schuur/deel, behorende bij het pand Dorpsstraat 1 (café Boer Biet) aangegeven als 'identiteit potentieel aan te merken als karakteristiek'. De achtergevel van dit pand, gesitueerd aan de Kolweg, met een sluitsteen boven de "niendure" van 1842, is volgens ons nog de oorspronkelijke gevel.
2. Bij cafetaria "het Klavertje" op de hoek Dorpsstraat/ Larenseweg willen wij nog wijzen op de karakteristieke gemetselde borstwering boven de entree van het cafetaria en de oorspronkelijke gevel op de eerste etage.

Aanvullende opmerkingen en suggesties

- a. Wat betreft de panden Kerkstraat 22, 24 en 26 is meer zorg nodig voor de inrichting van de openbare ruimte. De rode lantaarnpalen bijvoorbeeld, vormen hier o.i. een dissonant. Dit geldt overigens voor de hele Kerkstraat.
- b. Wij zijn van oordeel dat gebouw Irene, een wezenlijk onderdeel van het dorp Holten en de geloofsgemeenschap, en gerelateerd aan de binnen het plangebied gesitueerde Dorpskerk, ook deel zou moeten maken van dit plangebied en als zodanig van de structuurvisie voor het dorpscentrum.
- c. Ditzelfde geldt voor de, naar onze mening, karakteristieke panden Kerkstraat 8 t/m 16 . Samen met de in structuurvisie wél opgenomen panden (22 t/m 26) en de Kerkstraat zelf vormen deze een afgerond ruimtelijk geheel dat karakteristiek is voor de identiteit en sfeer van Holten.
- d. We hebben vastgesteld dat het naast de begraafplaats (gemeentelijk monument) gesitueerde Meermanspad deels binnen en deels op de grens van het plangebied ligt. Hoewel dit buiten het adviesverzoek valt, adviseren wij aandacht te schenken aan het cultuurhistorisch belang van dit zgn. kerkepad en dit in de structuurvisie mee te nemen.
- e. Hoewel gesitueerd net buiten dit plangebied maken we van de gelegenheid gebruik de aandacht te vestigen op het voormalige bedrijfspand Industriestraat 7, een karakteristiek en relatief gaaf voorbeeld van wederopbouwarchitectuur. Bijzonder is de integratie van kantoor en bedrijfsruimte (constructiewerkplaats). De architect Herman Berends genoot ook bekendheid als kunstenaar. Voor Holten van bijzondere betekenis als startpunt van KVH resp. Universal, resp. NIDO.
- f. Tot slot nog twee fundamentele punten:

- De structuurvisie stelt als eis dat bij aanwijzing als karakteristiek "de daadwerkelijke waarden en karakteristieken" worden benoemd. In de conceptversie van de structuurvisie ontbreekt dat. Is dit soms ergens apart vastgelegd? Zo ja, dan zouden we daar graag kennis van nemen. En dient deze informatie alsnog aan de nieuwe structuurvisie te worden toegevoegd.

- Wij vinden het onverstandig en daarom onwenselijk dat als aanvullende voorwaarden worden gehanteerd de "goede" bouwkundige staat, de "goede" staat van het onderhoud en de "zichtbaarheid" van bijzondere detaillering. De eerste twee houden een kwalificatie in en de tweede een feitelijke omstandigheid. In al de drie gevallen is de eigenaar verantwoordelijk. Maar of een pand karakteristiek is, heeft ons inziens niets te maken met de bouwkundige staat, de staat van onderhoud, en of bijzondere detaillering (op dit moment) zichtbaar is. Het hanteren van deze aanvullende voorwaarden kán, in situaties waarin het privébelang op gespannen voet staat met het algemeen belang (de erfgoedzorg), een onwenselijke stimulans vormen voor achterstallig onderhoud en onwenselijke wijzigingen van het uiterlijk van panden.